

Ar priimtas ateinančių metų biudžetas sumažins įtampą Lietuvoje?

Šią diskusiją paskatino Seime vis dar vykstantys 2012 metų biudžeto svarstymai. Matydami, jog neišvengiamai reikia mažinti išlaidas ir gauti papildomų lėšų, valdžios vyrai toliau susikaupe svarsto, ar įvesti papildomus nekilnojamojo turto, prabangos prekių, kai kurių transporto priemonių ir kitokius mokesčius. Juk kaip ne kaip būtina subalansuoti 3 procentų deficitą. Tačiau ar tai tinkami būdai „užlopyti“ biudžeto skylės ir nutiesti kelią į geresnį (arba bent jau ne blogesnį) gyvenimą ateinančiais metais?

Atsakymą į šį klausimą ir pabandydysime pateikti šioje ŽALGIURIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskusijoje, kurioje dalyvauja Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Rolandas PAULASKAS, profesorius ir socialinių mokslų daktaras Povilas GYLYS, socialinių mokslų daktarė Jolanta SOLNIŠKINIENĖ ir verslininkas Antanas BOSAS. Pokalbį veda žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Antanai, kaip vertinate tai, kas vyksta Seime, ir ar matote kokią pažangą?

A.BOSAS: Per trejus metus pažangos kol kas nematyti. Lietuvos gyventojai, mokesčių mokėtojai, negali tikėti nei šia Vyriausybe, nei Seimu. Kiek kartų ir premjeras Andrius Kubilius, ir finansų ministrė Ingrida Šimonytė mušėsi į krūtinę, kad mokesčiai nebus didinami ir nebus įvedami nauji. Bet praeina kiek laiko, ir pradeda svarstyti apie naujus mokesčius. Mokesčius galima subalansuoti, bet tai daryti reikia ne buhalteriskai, o atliekant analizę visais aspektais. Šiuo atveju yra daug sinerginių efektų. Jie yra tiek teigiami, tiek neigiami. Pirminė mokesčių reforma sukėlė neigiamus sinerginius efektus. Jeigu tai būtų atlikta protingai, išsimegus, tai neturėtume tokios gilios duobės, kokią turime šia diena. Problema ta, kad nėra sistemos, kur būtų matyti tiek makroekonomikos, tiek mikroekonomikos vystymasis. Biudžetas klijuojamas kaip kregždžių lizdai, atskirais gabaliukais, o tai turi labai daug neigiamų padarinių. Pirma, tai neapibrėžtumas verslui, vis dėlto verslas yra pagrindinis mokėtojas į biudžetą ir jis negali rengti ilgalaikių strateginių planų, negali planuoti investicijų, nes nežino, kas bus rytoj ir kur tos investicijos dings. Pažiūrėkite, Danijoje, kitose išsivysčiusiose šalyse yra sistema, yra keletas mokesčių, ir visi žino, kada už ką reikia mokėti. Ten žmonės žino, kad ir šiomet, ir po 10

metų jie mokės taip pat. Tai didžiulė pagalba planuojant, numatant investicijas, galų gale tai mažina skolinimosi riziką, nes žinai, kas bus rytoj ir kas bus po 10 metų. Pirmausia reikia globaliai suvokti visą sistemą ir ją išaiškinti, kad verslas galėtų planuoti, kad gyventojas žinotų savo socialines garantijas ir galų gale kad nebūtų dviejų ekonomikų. Šiandien yra dvi ekonomikos. Yra Lietuvos ekonomika, kurioje, kaip ir turi būti, dalyvauja kiekvienas Lietuvos pilietis, kiekvienas juridinis vienetas, kiekviena verslo struktūra. Ir yra dar I.Šimonytės ir A.Kubiliaus ekonomika, kur sakoma: na, žinote, „Snoro“ griūtis Lietuvos ekonomikai įtakos neturės. Per 300 įmonių bankrutuoja, ten yra tūkstančiai darbuotojų, vien tik „Snoro“ jų tūkstančiai. Kiekvienas gyventojas yra Lietuvos ekonomikos dalis. Sako, neturės įtakos. Mane tai stebina. Ar iš tikrųjų norima užliūliuoti liaudį, kad nebūtų kokio triukšmo, ar kitokie motyvai, ar visiškai nesuvokimas?

G.JAKAVONIS: Jolanta, man, kaip ekonomistui, aišku, kad du kartus padidinęs mokesčius du kartus daugiau mokesčių tikrai nesurinksi. Kaip tu, kaip akademinės bendruomenės, kurios, kaip Antanas sakė, nenori klausyti mūsų Vyriausybės, atstovė, matai šią situaciją?

J.SOLNIŠKINIENĖ: Su kolegos nuomone didžia dalimi sutinku ir norėčiau pasakyti, kad, mano manymu, ši Vyriausybė turbūt įeis į istoriją kaip naktinių reformų Vyriausybė, kuri vieną dieną priima sprendimus, kitą atšaukia. Tokiu būdu destabilizuoja padėtį, ir nei žmonės, nei verslas nežino, kaip elgtis. Galiausiai pasitaria ir priima naujus sprendimus. Kyla klausimas, ar ši Vyriausybė iš tikrųjų tokia nekvalifikuota, ar ji turi kitokių tikslų, atitolindama blogas prognozes. Tarkim, Finansų ministerijos teikiamų ekonominių rodiklių prognozės apie BVP augimą kelia tam tikrą abejonių dėl kvalifikacijos tų

žmonių, kurie renka informaciją apie tai, kas vyksta, pavyzdžiui, euro zonoje, apskritai kokie procesai vyksta pasaulyje ir kokia gali būti tų procesų įtaka Lietuvos ekonomikai. Kita vertus, man atrodo, ne tik šios Vyriausybės, bet ir daugelio vyriausybių problema ta, kad biudžeto priėmimas yra tarsi nplanuotas įvykis. Prieš du mėnesius buvo teikiama vienokia BVP augimo prognozė, vadinasi, mokesčiai, kurie sudarydavo tas pajamas, buvo pakankami. Dabar prognozė pasikeitė, ieškoma gaisro gesinimo būdų ir sugalvojama daug mokesčių, bet mokesčių reforma, kaip kolega sakė, turėtų būti ne atsitiktinis veiksmas, o kompleksinis, sisteminis procesas. Galų gale reikia diskutuoti dėl daugelio dalykų, nereikia tokių skubotų sprendimų.

► Problemos, kurios kils, yra gerokai didesnio masto negu ginčai, kurie šiandieną vyksta Seime

Rolandas PAULASKAS
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

G.JAKAVONIS: Gerb. Povelai, dabar paskutiniai metai prieš rinkimus. Priimant biudžetą nematau jokių partijų ideologijų, tik darbą savo elektoratai. Aišku, žinome, kad jį sudaro pusė milijono pensininkų - verčiamasi per galvą, kaip pensijas gražinti į prieš krizę buvusį lygį. Nematau čia ekonomikos, o vien tik politiką, žaidimą su elektoratu ir bandymą rengtis ateinantiems Seimo rinkimams.

PGYLYS: Aš visgi matau ideologiją. Lietuvoje yra labai stipri antivalstybinė ideologija. Yra tariami valstybininkai, yra stipri nuostata prieš valstybę. Yra toks sektorius kaip valdžios sektorius - beje, niekur pasaulyje nevertojamas šis terminas, yra „viešasis sektorius“. Net ir mane padaro valdžios sektoriaus atstovu. Iš tikrųjų aš esu viešojo sektoriaus žmogus, dėstantis valstybiniame universitete, vadinasi, ši žodyno ideologizacija yra tarsi ataka prieš viešuosius finansus. Mano kolega prof. Romas Lazutka „Delfi“ paskelbė labai gerą straipsniuką. Ką mes ten matome? Mes matome, kad estai per biudžetą perskaičiuo-

ja 34 proc. BVP, o mes - 27 proc. Įsivaizduokime, kad mes irgi surenkame 34 proc. BVP, o tai maždaug dar plius 7 mlrd. litų. Dabar galite tai įsivaizduoti, jeigu mąstote stambiu mastu, bet mes dažnai paskęstame detalėse. Per naktį tikrai šito nereikia daryti ir nepadarysi. Bet kaip mes atsidūrėme tokioje situacijoje? Beje, Estijoje niekad kairieji nebuvo valdžioje, nepaisant to, jie biudžetą paskirsto 34 proc., o Europoje - apie 40 proc. Dar vienas dalykas - biudžeto deficitas. Dabar viena iš pagrindinių biudžeto formavimo prielaidų laikome tai, kad biudžeto deficitas turi būti ne daugiau kaip 3 proc. Į ką tai buvo orientuota? Į stojimą į Europos Sąjungą. Užduokime sau klausimą: negi mes laikraščius neskaitome? Negi nematome, kas darosi euro zonoje? Pirmas

bet mes importuojame paprasčiausius buitinius dalykus, buitines prekes. Auginame savo skolą tam, kad nusipirktume kokį žaisliuką, džinsus, kramtomosios gumos, ir dažniausiai - iš Kinijos. Tuo, beje, niekuo nesiskiriame nuo kitų Europos Sąjungos šalių. Tik skirtumas tas, kad gyvename ne pagal dvi kišenes, o koks prancūzas ar graikas gyvena ne pagal dešimt kišenių. Štai kur skirtumas. O šiaip ir vieni, ir kiti gyvename ne pagal kišenę. Visi žiūri į pasaulį ir apsimeta, kad nemato, kas vyksta.

G.JAKAVONIS: Antanai, pats esi verslininkas ir man tai visų pirma susiję su darbo vietų kūrimu. Ar priimti sprendimai, pajamų apmokestinimas neskatina to dalyko, kad verslas nekurs darbo vietų, o žmonės, neturėdami čia kuo užsiimti, pasprasčiausiai emigruos?

A.BOSAS: Jeigu šnekėsime skaičiais, tai 55,08 proc. darbuotojų priskaičiuoto atlyginimo atitenka valstybei. Reikia globaliai matyti pragyvenimo lygį. Sutinku mokėti ir 60 proc., jeigu mano pragyvenimo lygis yra normalus. Pasakysiu taip: naktinės reformos sprendimai 30 proc. papildomai nuvarė į šešėlinį verslą. A.Kubilius sakė, kad ištrauks milijardą. Taip, galima daug daugiau, bet pirmiausia reikia turėti priemones, kaip ištraukti, ir turėti patį planą. Pasakyti tam, kad Seimas pakeltų rankas ir nubalsuotų už biudžetą, yra vienas dalykas, bet pačios sistemos ir plano, kaip tai padaryti, iš tikrųjų nėra. Kaip ir nėra šiandien motyvacijos dirbti. Labai paprasti skaičiai: vidutinė bedarbio pašalpa 630 litų, minimalus atlyginimas 800 litų (į rankas - 670 litų) - kokia motyvacija eiti dirbti? Dėl motyvacijos nebuvimo žmonės tampa biudžeto vartotojais. Galiu pasakyti pavyzdį. Ateina pas mus darbuotojas: aš galiu pas jus dirbti - valyti ir t.t. - už tuos pačius 800 litų, bet jūs man tiek mokėkite grynaisiais. Sakau: aš negaliu, turiu įdarbinti. Ne, man nereikia, jūs taip man mokėsite 800 litų, aš gausiu bedarbio pašalpą ir susidarys 1500 litų. Tai kas čia akli, kas nemato šitokių dalykų? Tai yra vienas iš didesnių segmentų, iš kurių galima papildomai suformuoti biudžetą. Subalansuoti minimalius atlyginimus, neapmokestinamąjį minimumą ir bedarbio pašalpą, kad atsirastų motyvacija dirbti.

G.JAKAVONIS: Jolanta, patiko tavo mintis, kad pas mus biudžetas visada netikėtai įvykis, kaip kelininkams - žiema. Kiekvieną dieną vis girdint apie naujus mokesčius, susidaro įspūdis, kad gesinamas gaisras. Juk turėtų būti ilgalaikė partijų strategija, o dabar, kaip gerb. profesorius pasakė, ideologijos susimaišo: liberalai balsuoja, kaip turėtų balsuoti kairieji, visiška netvarka, neprofesionalumas...

J.SOLNIŠKINIENĖ: Pritariu gerb. profesoriaus minčiai, kad reikia žiūrėti globaliai, plačiau. Kas iš principo yra biudžetas? Labai supaprastintai sakant, biudžetas yra kišenė, iš kurios finansuojamos valstybės funkcijos. Tai gal reikėtų iš pradžių susitarti, kurios valstybės funkcijos ir kokia apimtimi turi būti finansuojamos. Tada nebūtų taip paprasta vienais metais biudžetą, sakykim, išlaidas sumažinti, kitais metais padidinti ir pan. Ir aš manyčiau, kad du trečdaliai pajamų į biudžetą ateina iš mokesčių. Tai gi mokesčių sistemos reforma turi būti padaryta ir galų gale padėtas taškas. Dabar daugiausia mokesčių surenkama iš PVM, gyventojų, akcizo pelno, o visi kiti sudaro tik 16,8 proc. Tai kuria linkme reikėtų eiti? Dabar pateikta daug įvairiausių sprendimų. Gal iš tikrųjų vertėtų apsispręsti padidinti kai kurių mokesčių tarifus, jų nekeisti, surinkti didesnes pajamas ir valstybė savo funkcijoms finansuoti turėtų daugiau lėšų.

G.JAKAVONIS: Gerb. profesoriau, pats esate buvęs užsienio reikalų ministru. Pakalbėkime apie viešojo sektoriaus išlaidų mažinimą. Man dirbant ET parlamentinėje asamblėjoje susidarė įspūdis, kad esame nedidelė valstybė, o savo atstovybes stengiamės turėti kiekvienoje valstybėje. Kaip, jūsų manymu, būtų galima mažinti diplomatinės ir apskritai viešojo sektoriaus išlaidas?

PGYLYS: Neatmetu jokių galimybių. Jeigu užsiami mokslu, tai iš pradžių visus aršimtus nagrinėji kaip vertingus ir paskui atmetinėji. Aš, pavyzdžiui, neatmetu tokios galimybės, kad galima organizuoti diplomatinę tarnybą. Bet jeigu mūsų šalis būtų demokratiška tikrąja šio žodžio prasme, ne tik techniškai, kad mes laisvai, viešai, protingai, be dūmų uždangų nagrinėtume, pavyzdžiui, klausimą, kas yra valstybė, kam jina reikalinga, kiek funkcijų atlieka, kiek man kiekviena funkcija, taip pat ir diplomatinė, gali kainuoti, kiek mes, kaip mokesčių mokėtojai, sutinkame mokėti, tai tada šiandien nebūtume tokioje krizinėje situacijoje ir būtume daug ką aptarę ir būtų mums lengviau pasakyti. Pavyzdžiui, į jūsų klausimą galėčiau lengviau atsakyti, jeigu visą laiką girdėčiau diskusiją apie tai, kiek pas mus yra diplomatinės tarnybos ir kiek reikia. Sakysim, juk yra kur kas svarbesnių dalykų. Neseniai mačiau laidą, kaip finansuojama vaistų prekyba arba, jūs teisingai sakėte, konsultacijos. Matau labai neigiamą tendenciją. Ministerijos kratosi atsakomybės, permeta vadina mėsiesiems konsultantams, dalį jų pažįstu - jie neturi kompetencijos, bet pinigus paima. Naudos neturime, bet pinigus atiduodame.

G.JAKAVONIS: Rolandai, pabandyti spėti, kad kalbėsi apie valstybės sunaikinimą, nes valstybėje vis mažiau biudžeto.

R.PAULASKAS: Ne, tęsiu savo liniją sakdamas, kad biudžetas turi savo ideologiją, ir dabar skaičiais paremsiu tai, ką sakiau pirmoje dalyje. Viešojo finansų sektoriaus deficitai, tie 3 mlrd., prognozuojama, kad bus tik 3 proc. planuojamo BVP. Lyg ir nedaug, bet BVP yra gana virtualus skaičius. O jeigu pasižiūrėsime, kiek tie 3 proc. yra nuo tų pinigų, kuriuos realiai surinks valstybė, pamatysime, kad tai yra 10 proc. to, ką patys realiai surenkame. Vadinasi, jeigu neatlaikysime tokio biudžeto deficito artimiausius keletą metų, skolai tvarkyti reikės ne 2 mlrd., kiek reikės 2012 metais, o 4-5 mlrd. Ir tai jau yra neapkeičiama biudžetui. O mes dar užmiršome, kad yra ir pati skola, kurią reikia mokėti. Dabar žiūrėkime, kas rašoma Finansų ministerijos puslapyje. Kad 2012 metais valstybė ruošiasi pasiskolinti 9,4 mlrd. litų, iš kurių šeši su trupučiu bus skirti tik skolai refinansuoti. Ir dabar pasižiūrėkime į šitą skaičių ne pagal BVP, o pagal realias pajamas. Pagal realias pajamas išeina, kad kitais metais mums reikia skolintis apie 30 proc. Įsivaizduokite, kad mums neskolina ir reikia iš pačių mūsų pajamų padengti šiuos dalykus. Viskas, tai yra valstybės bankrotas. Štai kur yra problemos mastas. Ir šitų problemų akivaizdoje Seime svarstoma, atimti iš „Sodros“ 400 mln. ir atiduoti į privačius pensijų fondus ar neatimti. Suprantu, kad liberalai priešinasi, nes jie tiki savo monetaristiniu dievu ir tikisi, kad tas dievas visas problemas išspręs, kad jos yra laikinos, bet tuo netikintys žmonės mato, kad byra pati sistema.

► Kyla klausimas, ar ši Vyriausybė iš tikrųjų tokia nekvalifikuota, ar ji turi kitokių tikslų

Jolanta SOLNIŠKINIENĖ
Socialinių mokslų daktarė

tas turi savo ideologiją, ir dabar skaičiais paremsiu tai, ką sakiau pirmoje dalyje. Viešojo finansų sektoriaus deficitai, tie 3 mlrd., prognozuojama, kad bus tik 3 proc. planuojamo BVP. Lyg ir nedaug, bet BVP yra gana virtualus skaičius. O jeigu pasižiūrėsime, kiek tie 3 proc. yra nuo tų pinigų, kuriuos realiai surinks valstybė, pamatysime, kad tai yra 10 proc. to, ką patys realiai surenkame. Vadinasi, jeigu neatlaikysime tokio biudžeto deficito artimiausius keletą metų, skolai tvarkyti reikės ne 2 mlrd., kiek reikės 2012 metais, o 4-5 mlrd. Ir tai jau yra neapkeičiama biudžetui. O mes dar užmiršome, kad yra ir pati skola, kurią reikia mokėti. Dabar žiūrėkime, kas rašoma Finansų ministerijos puslapyje. Kad 2012 metais valstybė ruošiasi pasiskolinti 9,4 mlrd. litų, iš kurių šeši su trupučiu bus skirti tik skolai refinansuoti. Ir dabar pasižiūrėkime į šitą skaičių ne pagal BVP, o pagal realias pajamas. Pagal realias pajamas išeina, kad kitais metais mums reikia skolintis apie 30 proc. Įsivaizduokite, kad mums neskolina ir reikia iš pačių mūsų pajamų padengti šiuos dalykus. Viskas, tai yra valstybės bankrotas. Štai kur yra problemos mastas. Ir šitų problemų akivaizdoje Seime svarstoma, atimti iš „Sodros“ 400 mln. ir atiduoti į privačius pensijų fondus ar neatimti. Suprantu, kad liberalai priešinasi, nes jie tiki savo monetaristiniu dievu ir tikisi, kad tas dievas visas problemas išspręs, kad jos yra laikinos, bet tuo netikintys žmonės mato, kad byra pati sistema.

G.JAKAVONIS: Antanai, esi buvęs abiejose barikadų pusėse. Aš pasikartosiu: jeigu A.Kubilius būtų turėjęs savo verslą ir vadovavęs bent dešimčiai žmonių arba I.Šimonytė bent iš savo pinigų kioskelį būtų išlaikiusi, manau, valstybėje būtų kitokia tvarka. Man atrodo, iš verslo atėjęs žmogus turėtų ir kokių nors siūlymų, kaip valstybėje padaryti tvarką.

A.BOSAS: Lietuva savo neprofesionalių sprendimus priskiria pasaulinei krizei, nors jeigu būtų efektyviai, profesionaliai valdė arba bent jau pasitelkę profesionalų komandą, krizė būtų kokius tris

► Lietuvoje yra labai stipri antivalstybinė ideologija

Povilas GYLYS
Profesorius

kartus mažesnė. Galiu parodyti tik keletą skylių, kaip į biudžetą galima daugiau surinkti, kur padarytos klaidos prisidengiant atseit smulkiu verslu. Turi būti ryški minimalaus atlyginimo ir bedarbio pašalpos diferenciacija ir pakeltas neapmokestinamasis minimumas, kad žmogus turėtų motyvaciją dirbti. Šiandien galiu drąsiai pasakyti: negalime rasti darbuotojų, kurie dirbtų už 1,5 tūkst. litų. Gal kai galėtume, mieste negalime.

Neina, ir viskas. Statybininkas be 2,5 tūkst. litų neina. Nėra motyvacijos dirbti todėl, kad gaunamos tokios pašalpos. Antras dalykas, padarytos didžiulės klaidos, kai amatai sulyginti su verslu, su pramone. Verslo liudijimai dalijami beveik visiems kas tik nori, o jie turi būti dalijami tiktai amatininkams. Tiems, kurie dirba rankomis: kala, lieja, krosnis stato, mezga ir t.t. Galiu pateikti vieną labai paprastą pavyzdį: jeigu darbuotojui noriu sumokėti 10 tūkst. litų, man tai kainuoja apie 17 300 litų. Valstybė iš to gauna 7270 litų. Šiandien, pavyzdžiui, plyteles klojantis darbininkas, gaudamas 10 tūkst., valstybei sumoka 288 litus. Ta pati pramonė, tas pats verslas, tik kai stato įmonė, ji suteikia visas garantijas ir į biudžetą sumoka 200 kartų daugiau. Kodėl? Kas eis dirbti, kai išsipirkęs verslo liudijimą pasiima dar du tris, kurie gauna bedarbio pašalpą iš biudžeto. Su tais dviem trimis atlieka bendruosius statybos darbus, kuriems nereikalinga sudėtingų darbų licencija. Negali būti verslo liudijimų toms pačioms pramonės šakoms. Valstybė pati sudarė konkurenciją verslui. Tokios konkurencijos negali būti. O iš tikrųjų skylių užkamšyti biudžetą yra labai daug. Bet kai nėra sistemos ir sprendžiami atskirų grupių interesai, tada ir kljuojami prie tvarto kregždžių lizdai ir norima pavadinti jį biudžetu. Ne, čia ne biudžetas.

G.JAKAVONIS: Jolanta, norėčiau užduoti politinį klausimą. Vis tiek visi apmokestinimai gula ant silpniausio socialinio sluoksnio pečių, žmonės emigruoja. Ar čia nėra valstybės griovimas, turint omenyje tai, kad per biudžetą perskirstome vis mažiau pinigų?

J.SOLNIŠKINIENĖ: Iš dalies sutikčiau, bet vis tiek norėčiau grįžti prie to, kad visos problemos kyla dėl esminio nesutarimo, kokią valstybę kuriame, koks viešojo sektoriaus vaidmuo ekonomikoje ir kokio dydžio biudžetas turėtų būti. Kokios turėtų būti surenkamos pajamos ir tada pagal surenkamą pajamų kiekį turėtume projektuoti, kokias išlaidas reikia daryti. Šiuo požiūriu galėtume komentuoti dabartinę Vy-

riausybės politiką. Kol kas šito nėra padaryta. Juk biudžetas yra pajamos ir išlaidos. Jeigu būtų apsispręsta, kad valstybė nėra pajėgi finansuoti kurių nors funkcijų, tai vienas iš sprendimų būtų privatizuoti tas funkcijas, atsakyti tam tikros veiklos. Tada nereikėtų ir išlaidų daryti. Jeigu kalbėtume apie pajamas, tai du trečdaliai yra iš mokesčių. Vis dėlto reikėtų peržiūrėti santykį tarp darbo ir kapitalo, kalbėti apie lengvatų mažini-

ma, kad reikėtų daugiau priemonių šešėlinei ekonomikai mažinti ir pan.

G.JAKAVONIS: Gerb. Povelai, kalbėdama apie valdžios sektoriaus mažinimą, Jolanta paminėjo žodį „privatizuoti“. Ar tai nėra valstybės griovimas? Jeigu pradėdame Lietuvoje privatizuoti, labai didelė tikimybė, kad ne lietuviai tuos objektus privatizuos ir aš čia vėl matau pavojų.

PGYLYS: Kaip dėstytojas, dažnai naudoju absurdo metodą. Tada darosi aiškiau. Studentams iškeliau privatizacijos ribų klausimą - tai privatizuokime ligonines, mokyklas, universitetus, ministerijas ir Seimą. O man studentai iš salės sako: taigi jau privatizuota. Sakau, kad privatizuota faktiškai, reikia dar juridiškai privatizuoti. Mes einame absurdišku keliu. Esu Vagnerio dėsnio šalininkas, bendrųjų reikalų daugėja, o valstybė kyla iš bendrųjų reikalų. Jeigu nėra nacionalinių reikalų, mums valstybės nereikia. Jeigu yra bendri reikalai, mes juos per valstybę, per biudžetą tvarkome. Dabar mes ir vėl ištikti konvulsijų, nes mus visiškai netikėtai užklupo biudžeto svarstymas. Mus

► Biudžetas kljuojamas kaip kregždžių lizdai, atskirais gabaliukais, o tai turi labai daug neigiamų padarinių

Antanas BOSAS
Verslininkas

netikėtai užklupo Europos Sąjungos problemos, nors jau porą metų ten stebime konvulsijas. Mes nekreipiame dėmesio, I.Šimonytė ir kiti sako: ne, Graikijos įvykiai mums neturės įtakos. Net nežinau, kaip reaguoti, kai tokio lygio politikai sako, kad Graikijos įvykiai ir apskritai euro zona mums neturės įtakos. Turės ir - didelę.

R.PAULASKAS: Norėčiau pratęsti apie skolas. Vienam lietuviui, palyginti su Europos vidurkiu, tenka 10 kartų mažiau skolos negu senųjų Europos Sąjungos valstybių gyventojui. Lietuvis 10 kartų mažiau gavo skolintų pinigų. Ir skolos Vakarų Europoje yra tokio masto, kad jų grąžinti jau nebeįmanoma. Vadinasi, jos bus vienaip ar kitaip nurašomos. Tiems, kurie išlaidavo, skolos bus nurašytos, tie, kurie taupė, tai yra ir Lietuva, liks kvailio vietoje. Graikijai jau nurašė. Ir štai šios dienos klausimo mastas yra toks, kad Seimo svarstymas, apmokestinami prabangos prekes ar pridėti vieną kitą procentą prie mokesčių, tų būsimų problemų akivaizdoje yra juokingi dalykai. Tai turėjo būti seniai padaryta ir mokesčius reikės didinti gerokai labiau, negu tai daro dabartinis Seimas, nes Lietuvos mokesčių sistema yra šiaip jau mažiau apsunkinanti gyventojus. Mano supratimu, galvojant apie ateitį, svarstyti reikėtų, kaip padaryti, kad paprastą šluotą pirkime surištą Lietuvoje, o ne Kinijoje, kad pirkume gelę, išaugintą Lietuvoje, o ne Olandijoje. Gyvenimas skolon, mano supratimu, Europos Sąjungoje ir Lietuvoje taip pat artėja prie pabaigos ir ateityje gyvenimo lygis kris ne tik Lietuvoje, bet ir ES. Ir jo kritimas ES bus palyginti didesnis negu Lietuvoje, tad reikia galvoti, kaip sumažinti pačių būtiniausių prekių sąnaudas gyventojams, kaip ten-

kinti pačius būtiniausius poreikius. Nematau kito būdo, kaip didesnis valstybės dalyvavimas šilumos, elektros, vandens tiekimo, vaistų versle, atsisakant tarpininkų ir antpelnio. Koks absurdas buvo padarytas su Ignalinos atominės elektrinės uždarymu, turint omenyje kylančias problemas. Ir jeigu dar ne vėlu, reikėtų svarstyti, kaip ją vėl atidaryti, o ne tęsti šitą nesąmonę, kuri buvo daroma. Ar ne laikas jau būtų pasvarstyti mums apie valiutų modelio reikalingumą Lietuvai? Dar sykį kartojau: problemos, kurios kils, yra gerokai didesnio masto negu ginčai, kurie šiandien vyksta Seime.

PGYLYS: Rolandas pasakė, kad svarstyti reikia keletą labai svarbių strateginių dalykų, taip pat ir pinigų politiką. Kodėl, pavyzdžiui, tai turi daryti pirmiausia akademiniai sluoksniai, žiniasklaida? Todėl, kad kai politikas išsoka su kokia nors devalvacijos idėja, tai kyla panika. Bet, pavyzdžiui, visame pasaulyje dabar šnekama apie tai, kad galbūt Graikija grįš prie drachmos. Ką padarys pirmiausiai? Devalvuos. Turime galvoti apie galimus scenarijus, gal jų nereikės, bet jau būsime aptarę, o ne konvulsijų ištikti aptarinėsime dar vieną klausimą.

R.PAULASKAS: Tik vienas dalykas: valiutų modelis - tai nebūtina reiškia devalvaciją, negąsdinkime žmonių. Net neturime Konstitucijoje numatytos mūsų banko emisijos teisės. Valiutų valdybos modelis neleidžia. Net emittuoti lito nebegalime.

J.SOLNIŠKINIENĖ: Norėčiau replikuoti gerb. Rolandui. Iš principo nesutinku, kad skolinimosi baubas jau toks baisus. Iš tikrųjų santykis tarp skolos ir BVP nėra baisiai didelis. Maniau, kad problema yra turbūt ne skolos dydis, o kaip tie pinigai naudojami. Tuos dalykus reikia sutvarkyti. Ir dar: matau, kad biudžete 6,1 mlrd. skirti ekonomikai, mes gauname nemažai pinigų iš Europos Sąjungos, o kas realiai padaryta? Apie tai reikia kalbėti. Kur tie mūsų nauji fabrikai? Ekspertams, konsultacijoms, dar kažkokiems dalykams išleidžiama.

A.BOSAS: Man labai patiko mintis, kad dabar būtinai reikia pradėti kalbėti apie valiutų modelį ir devalvaciją. Vien tas kalbėjimas padės ištraukti iš tos gulinčios, nedirbančios ekonomikos 24 mlrd. Jų paskirtis bus vartojamoji, o tai jau yra labai gerai. Valstybė per mokesčius, PVM, akcizus, maitų mokesčius gali ne tik saugoti rinkas, bet ir būti konkurencinga. Gali, bet šiuo nepasinaudoja. Kaip, uždirbdamas 800 litų, pirksi prekę lietuvišką, jeigu Lenkijoje gausi pigiau. Valstybė nepasinaudoja mokesčių svertais, kad Lietuvos įmonės padarytų konkurencingesnes ir apsaugotų Lietuvos rinką.

Parengė Audrė KUBILIŪTĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje www.zalgiris.org

Visuomenės šviesulys Stanislovas Moravskis

Ar daug kas šiandien girdėjęs apie Stanislovą Moravskį? Šis iškilus XIX a. pradžios Lietuvos ir Vilniaus visuomenės šviesulys visapusiškai spindėjo kaip gydytojas, rašytojas, poetas, memuaristas, filantropas, etnografas.

► Stanislovas Moravskis (1802-1853)

Žinios apie jį kaip medicinos specialistą XXI a. pasiekė beveik tik šiuolaikinio jo kolegos, estetikos chirurgijos specialisto dr. Sauliaus Špokevičiaus ir bendraautorio dėka. Nors „Keleri mano jaunystės metai Vilniuje“ ir buvo išleisti dar 1994 m., atrodo, kad jo atminimas ir būtų pasibaigęs ta nedidele knygele. Tačiau per laimingą atsitiktinumą Vilniaus universiteto bibliotekoje pavykus rasti nežinomą S.Moravskio rankraštį prasiėjo naujas jo, kaip rašytojo, memuaristo ir mokslininko, atradimas.

Vilniaus universiteto bibliotekoje rastas S.Moravskio rankraštis „Moterų fizionomika“ mikrochirurgo, estetikos chirurgijos specialisto dr. Sauliaus Špokevičiaus ir istoriko, Adomo Mickevičiaus muziejaus vedėjo Rimanto Šalnos dėka prikeltas naujam gyvenimui ir išleistas dviem - lietuvių ir lenkų - kalbomis. Tai turbūt pirmoji pasaulyje studija apie moters seksualumą ir todėl verta detalesnio mokslinio dėmesio.

► Nemokamai gydydavo apylinkių gyventojus, rinko liaudies dainas, užrašinėjo savo apylinkių valstiečių papročius

Vėl „atrasti“ kiti jo kūriniai. 2009 m. išleista „Nuo Merkinės iki Kauno: atsiskyrėlio gavenda“. Atsirado straipsnių apie jo literatūrinį palikimą. Prisimenamas kaip vienas iš geriausių Lietuvos garsinusių žmonių. Net kraštotyrimininkai ir žalieji mato jį kaip vieną iš kraštovaizdžio puoselėtojų, o jurginų augintojai turėtų paminklus statyti būtent dr. S.Moravskiiui...

Argi ne šiuolaikiškai skamba jo eilėraštis apie jo krašto Lietuvos XIX a. pradžios realybę?

Kas ta šalis? Kur už parankės vaikšto Tarsi dvyniai - banditas ir kvailys, Parduotų tėvą! Jei kas pirktų, aišku... Kas ta šalis? Kas ta šalis, kurioj delnai teisėjo Taiš niežti, kad vis kišk, kitaip atims Avis ir jaučius, arklius atbildėjęs; Kas ta šalis? Tu nežinai? Staiga visai aptemo Tau akys? Betgi pagaliau išvysk! Žinau! Žinau ją! Tai lietuvių žemė, Mana šalis!

S.Moravskis gimė 1802 m. liepos 22 d. Ustronės dvare (dabar Jundeliškės). Nors pagrindiniai jo kūriniai parašyti lenkų kalba, save laikė lietuviu. Kalbėjo šešiomis kalbomis. Buvo vienintelis Stanislovo Augusto (paskutinio Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio) iždininko Apolinaro Moravskio ir Marijonos Semaškaitės sūnus.

Tėvas, aukštuomenės pažiba, sūnui meilės nerodė. Tačiau suteikė jam puikų išsilavinimą. Stanislovą auklėjo pamotė ir guvernantai: Mykolas Konarskis, vertėjas iš prancūzų kalbos, ir Zacharijus Nemčevskis, būsimas Vilniaus universiteto matematikos profesorius, Fizikos fakulteto dekanas. Paaugęs S.Moravskis buvo atiduotas į garsią Kauno apskrities mokyklą. Vienas jauniausių mokinių, 1818 m. puikiai baigė mokyklą ir tėvo valia įstojo į Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą, nors tuo metu medicina nebuvo bajorų užsiėmi-

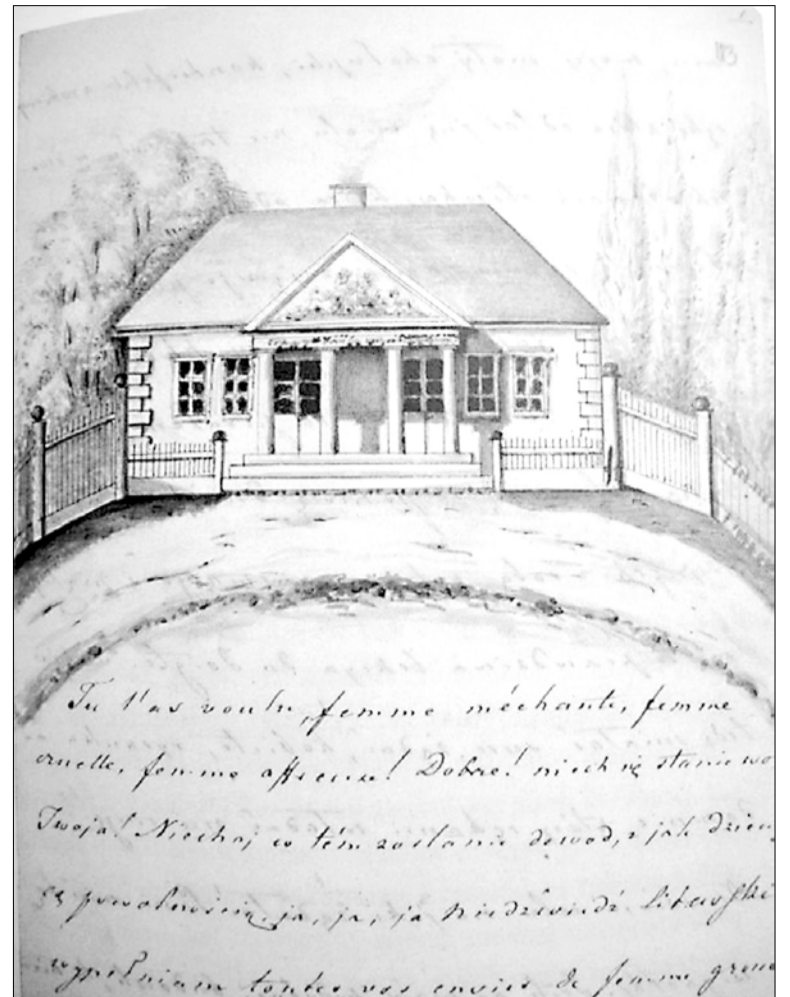
mas. Už gabumus ir stropumą buvo vertinamas profesorių, ypač Jozefo Franko. 1823 m. birželio 24 d. apsigynė disertaciją ir gavo medicinos daktaro laipsnį, bet užsiimti praktika neleido tėvas.

S.Moravskio studijos sutapo su filaretų judėjimu Vilniaus universitete. Kaip pats rašo, jau 1819 m. Patroklo vardu buvo priimtas į Mąstančiojo jaunimo draugiją. Gruodžio 5-ąją jis Filaretų draugijos narys korespondentas. Dvidešimtmetis - ir masonų ložės „Uolusis lietuvis“ narys. Tėvo nurodymu palaikė ryšius su Radvilų, Tyzenhauzų, Pliaterių, Tiškevičių ir kitomis galingiausiomis šeimomis.

Gražusis Moravskis, kaip jį vadinavo to meto Vilniuje, visuomenėje buvo mėgstamas. Puikiai išauklėtas, gerų manierų, galingo ir turtingo tėvo sūnus, be to, dar medikas, labai domino moteris. Tačiau visam gyvenimui įsimylėjo poniją Zakševskytę-Miulerienę, Ksavero Miuliero žmoną. Kad ji jam nebuvo abejinga, sužinojo po daugiau nei dvidešimties metų. Liko nevedęs. Tie neatsakyti jausmai davė mums daug laiškų - autentiškų to meto gyvenimo aprašymų, piešinių, net medicininių išvalgų.

Dėl jam grėsusio suėmimo už veiklą Filaretų draugijoje 1825 m. grįžo iš Vilniaus pas tėvą. Tačiau dėl tėvo despotizmo 1829 m. išvyko į Sankt Peterburgą, atsisakydamas bet kokios jo paramos. Ten užsiėmė gydytojo praktika. Buvo labai gerai priimtas aukštuomenės. Dėl varžovų intrigų pateko į savotišką tremtį - Imperatoriškąją komisiją kovai su choleros epidemija Pavolgio gubernijoje. Ir ten buvo pastebėtas vidaus reikalų ministro grafo Arsenijaus Zakrevskio. Jo dėka 1831 m. pavasarį Sankt Peterburge ėmė eiti aukštas Civilinio generalštabdaktaro padėjėjo ypatingiems pavedimams pareigas. 1833 m. sausį buvo paskirtas valstybės sekretoriato Lenkijos Karalystei gydytoju.

Vargu ar jautėsi laimingas, tar naudamas imperatoriui. Todėl pasimirus motinos brolio dukrai Prancūzijoje ir tapęs didelio palikimo paveldėtoju, specialiu imperatoriaus leidimu S.Moravskis išvyko tvarkyti palikimo į Paryžių. Ten susipažino su vietos aukštuomene. Susitiko su

► Jundeliškių (Ustronės) dvaras 1849 m., piešta Stanislovo Moravskio

geru universiteto laikų pažįstamu Adomu Mickevičiumi, po sukilimo emigravusiu į Prancūziją. 1835 m. gruodžio mėnesį atsistatydino iš tarnybos, metė gydytojo praktiką ir tapo įstatymų leidimo komisijos pirmininku. Šias pareigas ėjo iki tėvo mirties - 1838-ųjų balandžio.

Po tėvo paveldėjęs Ustronę, S.Moravskis apsigyveno tame dvare. Jis visiškai pasitraukė iš miesto gyvenimo, pasinėrė į mizantropiją, kūrybą, užveisė sodą, ūkininkavo, augino jurginus. Nemokamai gydydavo apylinkių gyventojus. Rašė atsiminimus apie Vilniaus, Peterburgo laikus, satyrinius scenos kūrinius, filosofinius istorinius apmąstymus, eilėraščius, rinko liaudies dainas, užrašinėjo savo apylinkių valstiečių papročius. Mirė 1853 m. spalio 6 d. Buvo palaidotas Nemažiuose, tuometinėje Trakų apskrityje, Jiezno valsčiuje, Vėžionių apylinkės koplyčioje, kurią dar gyvas būdamas pasistatė (dabar Prienų rajonas, Birštono seniūnija).

Literatūriniai S.Moravskio kūriniai teikia aiškiausių, spalvingiausių XIX a. visuomenės, ryškiausių pozityvių ir negatyvių asmenybių paveikslą. Nors dauguma S.Moravskio rankraščių, saugomų Lenkijoje, Krasinskių bibliotekoje, sudegė per 1944 m. Varšuvos gaisrą, keletas kūrinių liko žinomi. „Iš visur po truputį“, „Nuo Merkinės iki Kauno: atsiskyrėlio gavenda“, „Keleri mano jaunystės metai Vilniuje: atsiskyrėlio atsiminimai“, drama „Seimelių posėdžiai Lietuvoje: kvailystė“ yra išlikę S.Moravskio literatūros ir memuaristikos darbai.

Literatūrinis autoriaus paveldas - tai malonūs epizodai. Tačiau detalesnio tiek istoriografiniu, tiek moksliniu požiūriu S.Moravskio palikimo tyrimų, tikėtina, dar sulauksime po šio „stebuklingo“ jo kūrybos prikėlimo Vilniaus universiteto bibliotekos radiniais.

Parengė Ramunė TRAKYMIENĖ

Vertybė gali būti:

- ⊗ ŽMOGUS – AMŽININKAS
- ⊗ ŽMOGUS – ISTORINĖ ASMENYBĖ
- ⊗ ISTORINIS FAKTAS
- ⊗ REIŠKINYS, GARSINANTIS LIETUVĄ
- ⊗ DAIKTAS, OBJEKTAS

Surinkime, įvardykime ir išsaugokime tai, kas vertinga ir brangu!

Siųskite savo istorijas, o mes pasistengsime, kad apie jas išgirstų visa LIETUVA.

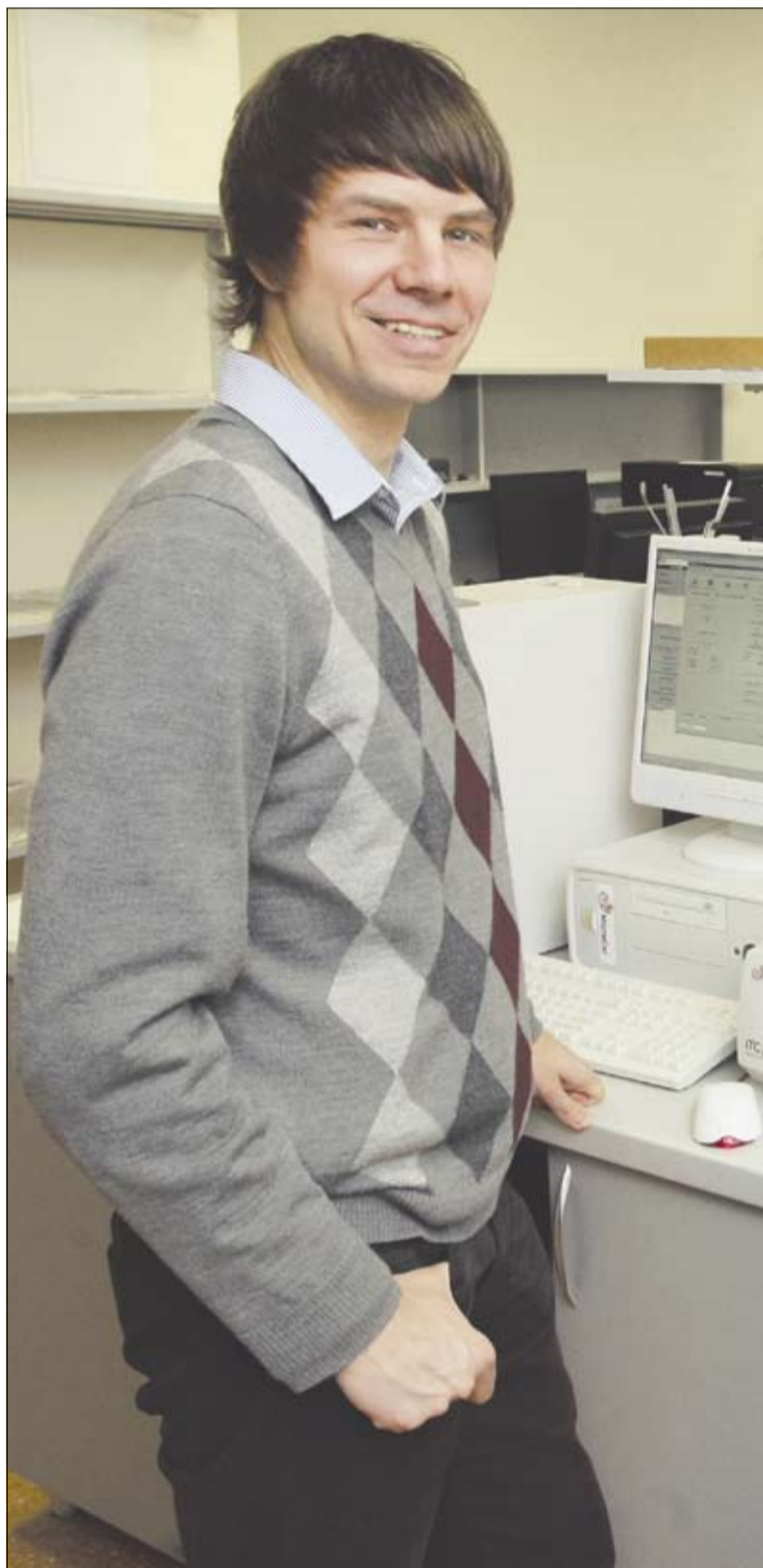
www.respublikosvertibes.lt

RESPUBLIKA ZONTA INTERNATIONAL

Neturėdami optimizmo neuždegsime grįžtančiųjų

Sauliaus Venckaus nuotr.

Kol jaunimas traukia emigracijos keliu, patirties pasisėmę ir pripažinimo užsienyje sulaukę mokslininkai jau grįžta. Vienas jų - biochemikas Daumantas MATULIS, kuris į Lietuvą grįžo, nes svajojo dirbti ne svetimų, o Tėvynės labui ir dėl to, kad vaikai svetimoje šalyje „nesuamerikonėtų“, neužmirštų šaknų.

Rūta JUKNEVIČIŪTĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Vilniaus universiteto Biotechnologijos instituto Biotermodynamikos ir vaistų tyrimo skyriaus vedėjas biochemikas dr. Daumantas Matulis 12 metų praleido Jungtinėse Valstijose. Minesotos universitete apsigynė daktaro laipsnį, Filadelfijoje dirbo „Johnson & Johnson“ kompanijoje - ten kūrė vaistus. Mokslininkui svetur sekėsi, bet jis Tėvynės neišsižadėjo.

Prieš šešerius metus grįžo į Lietuvą, nors įsitvirtinti čia ir nebuvo lengva - D.Matuliui darbo Lietuvoje teko ieškoti net trejus metus. O radęs ir čia nuveikė nemažai: sukūrė

savo laboratoriją, 2007 metais buvo apdovanotas „Telia Sonera“ premija kaip geriausias mokslininkas. Prieš kelerius metus D.Matulio laimėjimai sveikatos ir gyvybės mokslų srityse buvo įvertinti - Stokholme vykusiame XI Baltijos plėtros forumo jis apdovanotas prestižine „Scan-Balt akademijos“ premija.

Kartu su bendraminčiais įkūrė į Tėvynę grįžusių lietuvių organizaciją „Sugrįžom“, taip pat ir „Futura Scientia“, kuri stengiasi padėti išeivijos mokslininkams grįžti namo.

- Kas jus paskatino išvykti iš Lietuvos?

- Išvykau po bakalauro studijų, 1993 metais, kai emigruoti dar nebuvo taip populiariu. Išvažiavau, nes man buvo akivaizdu, kad mokslas mūsų šalyje vis dėlto yra atsilikęs tiek techniniu, tiek idėjiniu požiūriu. Maniau, kad reikia važiuoti ten, kur tik mane pri-

ims, o tada idėjas parvežti čia.

Buvau įsitikinęs, kad išvykstu daugiausiai penkeriems metams, bet laikas bėgo, tempėsi. Taip penkeri metai virto dvylika. Paskutiniai treji buvo sunkiausi, tiek laiko ieškojau, galvojau, ką veikti Lietuvoje. Nelabai manęs reikėjo - juk mano mokslo sritis siaura ir specifinė.

Pateikiau paraišką ir gavau tarptautinį mokslinį finansavimą, grįždamas tiksliai žinojau, kad dirbsiu Biotechnologijos institute. Viskas vyko labai greit: penktadienį dar dirbau „Johnson & Johnson“, o pirmadienį jau čia.

- Lietuva gedi nutekėjusių „protų“, bet ar grįžtantiems turi ką pasiūlyti? Juk net trejus metus negalėjote rasti, kur save realizuoti...

- Nesakau, kad Lietuva nelaukia grįžtančių mokslininkų - laukia, ir net labai. Kol buvau JAV, siūlė

dirbti ir Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultete, bet atsisakiau. Vis dėlto yra ten grįžusių mokslininkų, kurie yra parašę puikiausių mokslo darbų. Galėjo likti ir dėstyti užsienyje, bet grįžo...

Vien mūsų institute iš užsienio - JAV, Europos - grįžusių mokslininkų per trisdešimt. Kai kurie svečiose šalyse gyvenę net po 18 metų ar Harvarde dirbę. Lietuva geba susigrąžinti protus.

- Kas į Lietuvą grąžino jus? Juk ten sekėsi, gal nugalėjo Tėvynės ilgesys?

- Pirmus penkerius metus JAV manęs tas ilgesys turbūt nekamavo. Džiaugiausi ir galvojau, kad viskas idealu, nors grįžti nuo pat pradžių norėjosi. Laikui bėgant tas noras tapo vis stipresnis.

Norėjau grįžt, nes galvojau: kodėl turiu mokėti mokesčius kitiems. Visada kirbėjo širdis ir svarsčiau, ką padaryti, kad toje konkurencinėje mokslo kovoje mes kuo sėkmingiau pasirodytume, kažką pavytume.

- Jūs grįžote. Bet dabar išvyksta vis daugiau jaunų, perspektyvių žmonių... Prie žmonių išvykimo prisideda ir valdžia, ir, ko gero, mes patys, viską piešiantys tik juodomis spalvomis.

- Visose srityse jaučiamas toks pigus vienadienis mąstymas - padarysiu bet ką, kad tik uždirbčiau pinigų. Kai viskas susideda, tai ir valdininkas, ir valytojas, viskas nuvilia ir skatina išvykti, nes pradeda atrodyti, kad po truputį degraduojame.

Esant neigiamai situacijai tikrai susidaro įspūdis, kad Amerikoje geriau, nes visi ten šypsosi, kad ir nenuoširdžiai. Taip, mes esame šiauriečiai, mums tamsu, šalta... Tačiau mes esame ir padėties šeimininkai - jei tik pasistengtume, galėtume viską pakeisti. Aš esu didelis optimistas. Taip, didelė bėda - mūsų mažės, antra vertus, galime pasidžiaugti, kad dar esame vieningi, gryni... Žinoma, gaila per 140 metų tiek prarasti. Kai tik mus išleidžia - mes ir bėgam.

- Gal tokie mūsų genai - esame ne kovotojai, o bėgliai?

- Nemanau. Kaip tik esame kovotojai - mūsų sąlygos visada buvo sudėtingos. Aš kartais stebiuosi, kad esame tokie stiprūs. Bet jei čia likę neturėsime optimizmo, tai neuždegsime ir grįžtančiųjų. Svarbiausia, kad mes turime laisvę, dėl kurios taip kovojome. Normalu, kad žmonės išvyksta, nes juk ir nenorėjome būti užrakinti. Mano draugas baltarusis sako: „Aš tau taip pavydžiu, kad tu turi kur grįžti, o aš neturiu“. Ir iš tikrųjų - ten, Baltarusijoje, jo mokslinė veikla būtų labai ribota. O štai aš čia sėdžiu ir kalbu, ką noriu, ką galvoju - nebijau. Laisvė - didelė vertybė ir kitos šalys net jos neturi... Aš gana drąsiai

žiūriu į išvažiuojančius studentus, nes tikiu - dalis jų grįš.

Bet, deja, tenka pripažinti, kad prarasime ir nemažai jaunimo. Dabar šnekama, kad išvyksta 3-5 procentai, gali būti, kad labai greit bus 50 ar net 70 procentų... Tai baisu. Blogiausia tai, jei išvykstama vien dėl mados: mano draugas išvažiavo, todėl ir aš važiuoju.

Tai, kad jaunimas išvažiuoja pasisemti patirties, nėra blogai. Štai Japonijoje profesoriaus vietos negausi, jei bent pusmečiui nebūsi išvažiavęs - reikia pasižvalgyti po pasaulį, kad galėtum dėstyti. Juk ir Suomijoje ar Danijoje jaunimas nuolat marširuoja.

Dažnai mūsų jaunimas pasiduoja įvaizdžiui, suformuotai nuomonei - neva pas mus blogai, o kitur viskas blizga. Mūsų studentai išvažiuoja ir pamato, kad užsienio laboratorijos toli gražu neblizga, kad viskas - tiek žmonių santykiai, tiek sistema - taip pat sudėtinga.

Mes buvome atsilikę 10 kartų nuo užsienio mokslo srityje, o dabar gal tik 3. Per 20 nepriklausomybės metų daug pasivijome! Turime mokėti konkuruoti mokslinėje erdvėje. Lietuva turi galimybių per ateinančius 10 metų prisivyti pirmaujančias Europos šalis, jei eisime tinkama kryptimi.

- O kas trukdo Lietuvos mokslo pažangai?

- Mokslininkams bandomos sudaryti sąlygos, yra programos, tačiau dirbti trukdo smulkmeniška kontrolė ir viešųjų pirkimų sistema.

Visuomenėje ir valdžioje yra įvaizdis, kad mes išvogsime pinigus, jei dirbsime be viešųjų pirkimų.

Labai stipriai apkarpytos dotacijų programos mokslininkams. Iš planuotų dviejų milijardų litų 2007-2013 metams kol kas skirta apie 50 milijonų. Štai biochemikams liko 5-6 dotacijos, o aukšto lygio mokslininkų kelios dešimtys... Ir tai neskaičiuojant visų norinčių grįžti.

Tačiau liūdniausia ne pačių sumų sumažėjimas, o biurokratizmas. Tiek sukurta nereikalingo tikrinimo, nereikalingo planavimo. Dėl viešųjų pirkimų sudėtingumo sugaištame keletą mėnesių vien tam, kad galėtume įsigyti paprasčiausią daiktą. Jūs išvaizduojate, ką mokslui reikškimieji keli mėnesiai? Kiekviena sugaištą dieną ar valandą stabdo mūsų progresą. Štai užsienyje dirbantys kolegos dirba ir pirmąją, kol mes kapstomės po popierius. Lietuva dar nėra pribrendusi mokslą remti, mūsų pažangą stabdo biurokratizmas.

Buvo liūdna stebėti, kaip keletui jaunų besiruošiančių grįžti mokslininkų buvo užtrenktos durys: jau buvo paskelbta, kad jie laimėjo finansavimą, o vėliau sprendimai pakeisti. Tai žmonės labai nuvylė.

Žinoma, kad kontroliuoti reikia, bet galbūt ne taip, kad nelemtos procedūros netaptų viršesnės už kūrybą.